

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

**ЗАХІДНИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ НАУКОВИЙ ЦЕНТР
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ**

**ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ
«ЦЕНТР УКРАЇНСЬКО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО НАУКОВОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА»**

ЦЕНТР
українсько-європейського
наукового співробітництва

Збірник тез
Міжнародної науково-практичної конференції
«Конвенція про захист прав людини і
основоположних свобод в контексті
75-річної діяльності Ради Європи»

м. Хмельницький
08 листопада 2024 року

4. Рекомендація № R(2000)10 Комітету міністрів державам-членам щодо кодексів поведінки державних службовців, Рада Європи. Доступно за посиланням: <https://rm.coe.int/16806cc1ec>

Кокошко Федір Іванович,
кандидат історичних наук, доцент кафедри права
ПЗВО «Міжнародний класичний університет
імені Пилипа Орлика»

Клюєв Георгій Олександрович,
здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 081 «Право»,
ПЗВО «Міжнародний класичний університет
імені Пилипа Орлика»

Практика Європейського суду з прав людини в контексті російсько-української війни

Війна – це явище, що завжди має деструктивний характер. Вона є складним соціально-політичним явищем, яке супроводжується масовими руйнуваннями, людськими втратами та дестабілізацією соціально-економічних систем. На сьогоднішній день, російсько-українська війна є яскравим прикладом цих негативних наслідків, що впливають на загальне благополуччя та розвиток суспільства.

З початку російсько-української війни в 2014 році та її ескалації у 2022 році захист прав людини став критично важливим. Вже десять років поспіль населення тимчасово окупованих територій піддається масовим та систематичним порушенням прав людини, а російські війська ігнорують міжнародні норми. Це підкреслює необхідність активізації механізму міжнародного правового захисту, зокрема – Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) [1].

ЄСПЛ є важливим інститутом за забезпечення правових стандартів в Європі. Статус України як учасниці Європейської конвенції з прав людини дозволяє звертатися до ЄСПЛ, що підвищує його значення у захисті прав під час війни [1]. Дослідження практики ЄСПЛ у цьому конфлікті допомагає оцінити ефективність міжнародного правозахисту. Таким чином, практики ЄСПЛ є суттєвими для захисту прав жертв і розвитку міжнародного правопорядку.

ЄСПЛ відіграє критично важливу роль у забезпеченні дотримання прав людини під час російсько-української війни. Від початку агресії в 2014 році ЄСПЛ отримав численні скарги на порушення прав людини, що дає можливість задокументувати і систематизувати випадки насильства та зловживань. Наприклад, рішення ЄСПЛ від 25 січня 2023 року [1] про ефективний контроль Росії над частинами Донбасу свідчить про системність порушень, що може стати основою для юридичних дій проти агресора. Важливість ЄСПЛ підкреслюється не лише прийняттям позовів Україною проти Росії, але й зобов'язанням Росії утримуватися від нападів на цивільне населення, що підтверджує готовність міжнародного правосуддя захищати права людини в умовах війни.

ЄСПЛ продовжує залишатися ефективним інструментом правосуддя у справі про агресію Росії, не дивлячись на відмову Москви виконувати його рішення. Росія, будучи раніше членом Ради Європи, зобов'язувалася дотримуватись Європейської конвенції з прав людини. Незважаючи на виключення РФ з Ради Європи та відмову виконувати рішення Суду, юрисдикція ЄСПЛ продовжує діяти щодо подій, що відбулися до 15 березня 2022 року, зобов'язуючі РФ відповідати за вчинені порушення прав людини [1].

Як висновок, практика ЄСПЛ є важливим аспектом міжнародного правового захисту в умовах російсько-української війни. Вона не лише сприяє захисту прав жертв, але також допомагає формувати правові стандарти та зобов'язання на європейському континенті, що є важливим кроком у забезпеченні справедливості та покарання за міжнародні злочини.

Література:

1. Юридичний вимір російсько-української війни: перемоги України в міжнародних судах. *Укрінформ*. 24.07.2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3888571-uridicnij-vimir-rosijskoukrainskoi-vijni-peremogi-ukraini-v-miznarodnih-sudah.html>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (з протоколами) (Європейська конвенція з прав людини). 17.07.1997. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

Колосов Ілля Вадимович,

Доктор права габілітований (Республіка Польща), Доктор філософії з права (Україна), Випускник Sommerschule-2024 “Recht in Deutschland” Гейдельберзького університету імені Рупрехта і Карла (Федеративна Республіка Німеччина), Запрошений експерт Глобального дослідження академічної репутації – 2025 та Світового рейтингу університетів – 2026 за версією видання Times Higher Education та King’s Awards for Enterprise-2024 Його Королівської Величності Британського монарха та голови Співдружності націй

Захист права на мирне володіння майном релігійної громади: досвід ФРН та українські реалії

1. Захист конституційного ладу від впливу православної церкви ворожої нам держави, поряд з канонічними питаннями, ставить на порядок денний доволі прозаїчне питання подальшої реалізації відповідними громадами права власності та інших речових прав на церковне майно та таке його врегулювання, яке б дало можливість представляти Україну в очах світу не на рівні Буркіна-Фасо, Зімбабве чи Конго, а прогресивної європейської держави. В цьому контексті неможливо не звернутись до вивчення Конвенції про захист прав та основоположних свобод, а крім того – до досвіду ФРН у контексті розглядуваної проблематики.

2. Поняття «майно» в розумінні статті 1 Першого протоколу Конвенції має автономне значення. Це, насамперед, означає, що національне законодавство держав-учасниць Конвенції не може вважатися остаточним при з’ясуванні його змісту, проте Суд може визнати за доцільне застосувати національне законодавство. Водночас, це передбачає обізнаність – насамперед, на національному рівні – з позицією Суду щодо тих чи інших питань. Особливо зазначена проблема є актуальною, коли підхід Суду є більш широким, аніж у національного законодавця. Наприклад, визнання майном «правомірних очікувань» не вписується в традиційну канву об’єктів цивільних прав за чинним Цивільним Кодексом України, як і визнання економічних інтересів за ліцензією на право здійснення певного виду діяльності. Тобто, документи дозвільного характеру можуть водночас визнаватися «активами» та охоплюватися поняттям «майна». Такі ситуації вимагатимуть від органів правосуддя, враховуючи вимоги Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 року № 3477-IV [1], вирішення справ з урахуванням не лише національного законодавства, але й Конвенції [2] та практики ЄСПЛ.

3. У рішенні у справі «"Інтерсплав проти" України» (Intersplav v. Ukraine) від 9 січня 2007 року, заява № 803/02 – ЄСПЛ визнав порушення статті 1 Першого протоколу, оскільки фактично постійні затримки відшкодування і компенсації у поєднанні із відсутністю ефективних засобів запобігання або припинення такої адміністративної практики, так само як і стан невизначеності щодо часу повернення коштів заявника, порушив «справедливий баланс» між вимогами публічного інтересу та захистом права на мирне володіння майном. У Рішенні по справі «Ясіуньєне проти Литви» (Jasiūnienė v. Lithuania) від 6 березня 2003 р., заява № 41510/98, п. 45. Суд звертає увагу на свою практику, де неможливість для заявника домогтися виконання рішення на його чи її користь становить втручання у право на мирне володіння майном, як вказано у першому реченні пункту першого статті 1 Першого протоколу. Рішення у справі «"Україна-Тюмень" проти України» (Ukraine-Tyumen v. Ukraine) від 22 листопада 2007 року, заява 22603/02, є показовим прикладом того, що відповідаючи